

# Un conto rompe-tabús

## Roser Atmetlla



(Blanes, 1963). Licenciada en Filosofía pola Universidade de Barcelona, é mestra nun centro de ensinanza secundaria. Publica a súa primeira novela en 1998, *El nadador*. Cinco anos depois, *La clau de tots els secrets* (2003) e, recentemente, *La línia* (2005).



# O merlo

Roser Atmetlla

Cedo pola mañá, xusto cando nace o día, o merlo pousa sobre o valado de pedra. O valado é baixo e cingue o cacho que hai diante da casa. Este anaco chamámoslle xardín, pero nunca tiven coidado del. Hai herba, que medra como quere, unha hortensia nun recuncho e do outro lado unha ameixeira.

Ás veces o merlo vén cando eu aínda estou deitada. Sitúase no seu lugar de sempre, sobre unha pedra especialmente manchada de lique e mirando para a miña fiestra. Ou a min gústame pensalo así... E gústame escoitalo. Porque o seu canto ten pouco que ver co rechouchío alterado doutros paxaros. Tampouco é un berro, senón un xeito de chamada. Unha invocación repetida e melodiosa para poder dicir cedo pola mañá todo aquilo que quedará afastado, prohibido, ao longo do día.

O merlo canta. E se aínda non me erguín, aparto a saba e o cobertor e achégome á fiestra. Visto desde aquí o paxaro de bico amarelo non impón moito. Mide pouco máis dun palmo e a baía, que por detrás empeza a reflectir os primeiros raios de luz, convérteo nunha pobre mancha negra. Con todo, canta, e a súa voz secreta, fermosa, segue o carreiro que vai aló, lonxe, cara a esquerda da casa, cruza o prado e vai pola beira do campo de trigo até a cima do outeiro. Alí é onde, cada mañá, se me concentra o desexo.

E atendo. Como se puidese chegar a ver un punto minúsculo xusto onde se perde o camiño. Un punto, ao cal, aos poucos, engadiríase un torso e logo, aínda, unhas pernas. E dende tan lonxe, sen máis datos cá súa maneira de andar –un paso máis longo ca outro–, sabería que é Abel. Adiviñaríalle o humor e o sorriso. E os ollos azuis que, cando neno, refregaba cos puños pechados.

Baixaría a recibilo. Daríalle unha aperta procurando refrear os dezasete anos que pasaron. Porque el, á fin e ao cabo, volvería de facer a rolda de noite, con ganas de almorzar e deitarse. El, xenio vivo. El, con vinte anos para sempre máis, desde o mesmo intre que lle caeu aquel cacho máquina enriba.

Non o chamo. “Abel, fillo”. É o merlo quen di o que eu non podo dicir e traduce exactamente o ritmo da miña dor: invócao e atende. E volve probar, sete, oito, dez veces. Até mañá.

Entón afástome da ventá e outra vez chantada neste silencio, empezo o día facéndome a cama. Logo baixo. Co primeiro cigarro, fago a primeira cafeteira, que me chega até o mediodía. Xanto. E a segunda, póñoa ao lume cando Rosana peta na porta. Fumamos, xogamos a cartas e bebemos café. A Rosana é delgada de pernas e brazos, pero o tronco lle anchea cunha tripa prominente e coas costas que ano tras ano están a se lle derrear un pouco máis. As veces, a media partida, érguese e chouta pola cociña suxeitándose a barriga. Imita así a Contrabuch e a Agrailer, as outras dúas vellas veciñas que saen no serán a facer “footing”.

Non me canso desta brincadeira, dáme risa, pero non lle falo do Abel. Ela sabe que iso é así: nun cuarto, outro onde nunca se entra. É un espazo que existe, case físico, e que segundo os días bascula máis cerca ou máis lonxe da mesa da cociña. Ela tampouco o nomea. Máximo, mira pola fiestra e descríbeme a época na que eu arranxaba o xardín. Ambas as dúas sabemos que nunca existiu esa época, pero é a súa maneira de me dicir que teño que esforzarme. Contéstolle que é unha indecencia que unha vella toliña faga exhibición desta ilusión polo futuro. Entón, intenta falarme da Ida.

Pola Ida non espero, porque exactamente cada cinco semanas sube polo camiño da baía. Cada cinco sábados á mesma hora aparca a moto a carón da hortensia e leva o casco. Mentres, eu collo o paquete de tabaco e marchoo a fumar ao patio de atrás. Alí teño a herba luísa e a herba abelleira e fago ver que arrinco as malas herbas.

Ela, que ten vintenove anos e exerce de médica abaixo, na vila, utiliza o seu título para expresar o seu desgusto. Deixa a moto, vén a atoparme e cunha soa mirada recolle o desamaño do xardín, os pratos por lavar, o po e o cigarro que teño na man. “Ola mai”. “Ola, Ida”. Saca a chaqueta e ata o mandil.

A Rosana fálame para persuadirme. Ela coida que teño cousas máis importantes para facer que xogar ás cartas ou sentar na butaca á beira da fiestra. “A Ida é traballadora e responsábel e máis unha boa filla”. Vén a verme, é certo. E porque é voluntariosa, sobreponse á desgana cun calendario flexíbel: cada cinco sábados á mesma hora e até as nove do serán.

Cando a miro, busco aquela rapaza de doce anos, de boca pequena e carnosa. O beizo de baixo coma unha media lúa vermella e no de arriba o pequeno val que leva até un nariz de ponte recta. Busco, sobre todo, as ventas do nariz abertas de xeito sensíbel aos recendos e os ollos grises que me miran –non sei porque– cun humor sereno. Agora leva lentes e dedica o tempo da visita a limpar e arranxar a cociña. Eu deixo que o faga porque coido que non sabe xogar ás cartas. “Todo o mundo sabe” afirma Rosana. Pero ela, os “sábados da Ida” prefire aburrirse soíña de todo na súa casa. E ao día seguinte, cando entra na cociña, bota o pescozo adiante, medio pecha un ollo e ole: “Xa volviches fumar, ho! “

O rastro de lixivia, que dura un par de días, lévoo polo chan até os outros cuartos. Podería prohibirlle que os limpase, pero penso na súa casa, na súa vida, e nunca podo imaxinala rindo ou con ledicia por algunha cousa. Sento na butaca e, as veces, chego a ver unhas paredes de cor azul, seguramente é porque quedo enfeitizada mirando o mar... Debe ter algún mozo, xa ten idade ... .. E amigos... E o traballo, se cadra gústalle... .. Eu fumo. E nestas derradeiras semanas, non fixen máis ca evocar a nena de doce anos que o día do enterro do seu irmán quería levar flores no pelo...

O meu carraxe esnaquizouno todo, aquel día e un día tras outro, até que tivo que ir a vivir co pai. Perdín a voz –o merlo dimo cada mañá– e fiquei chantada neste silencio. Bebía. Pensaba cousas que lle puidesen facer dano e dicíallas. Rematei xogando ás cartas, bebendo café, aceptando a recriminación dunhas visitas que se iniciaron hai agora dous anos.

A primeira vez que se presentou, había máis de cinco anos que non a vira. Eu pensara que a morte do Abel estragárao todo. E amoloume vela. Ofrecinlle una cunca de café, pero non sentou. Recriminoume coma unha médica á súa paciente: “Fumas en demasía. Terías que deixalo “ E que tampouco non había moito máis que puidese dicir... .. Despedinme, liberada, imaxinando que non ía volver.

Ao cabo de cinco semanas, facíaa vir outra vez e, de sábado en sábado, fomos tecendo este xeito de cousa que sempre recende a lixivia.

Con todo, esta mañá chamei a Rosana e encargueille que, cando baixase á vila, mercase unha peza de bacallau remollado para min. Tróuxome dúas pezas e díxome que era unha roñona. Xusto cando viña de marchar chegou a Ida. Hoxe abrinlle eu a porta. E cando atou o mandil, eu sentei na cociña. Non falamos. Nunca falamos. Ela rosma polas manchas de graxa e baleira os cinseiros de calquera maneira. Xantou, coma sempre, de pé e eu esperei ao serán para

pedirlle se me podía facer un pouco de cea. “Na neveira hai bacallau”... Hai moito tempo que non como chulas...” Xa marchaba e miroume insegura.

Esnaquizouno todo, antes de dicirme que non os sabía facer. “Fariña?” “Si” “Canta?” “Vai poñendo” “Non a pesas?” “Non. Así está ben”. Despois do lévedo, a auga. “Non poñas demais, a pasta ten que quedar espesa”. Axudeina a mondar os allos e ela lavou e cortou o pirixel. “Quita un ovo da neveira”. “Só un ?” “Si”. A xema mesturada coa pasta e a clara batida a punto de neve. “Deberías batela aínda un pouco máis. Está cansa?” “Non”. Recollinlle un guecho de pelo que lle caía por riba dos lentes, pero non nos miramos. “Agora xa podes botar o aceite na tixola”.

Púxenme por detrás dela. Con cada cullerada de pasta, fun atopando o xeito de explicarlle o que debía, de evocarlle a miña dor. Parecíame que non tiña palabras para todo aquilo máis elas foron saíndo: unha e outra e mais outra. O neno de ollos azuis. O Abel. O mozo de vinte anos, tolo polas máquinas. “Seguro que te lembras”. E eu, que lle dicía que aquel non era o tipo de traballo que lle conviña, recrimináballe a súa falta de ambición. Porfiabamos adoito porque traballaba e eu quería que estudase. Agora non entendo por que porfiabamos. Se cadra era polo meu desconcerto ao ver que medraba...

A noite que morreu enfadámonos moito, de verdade. Ti durmías. Díxenlle que non o quería ver máis na casa, coma se non o tivese nunca querido. E despois esperei por el até a hora que remataba a rolda de noite –até que chamaron da empresa– porque aínda tiña máis cousas que quería berrar. Todas as cousas que quedaron dentro de min.

Tentei de explicarlle o que significa perder a voz e como, cada mañá, espero o canto do merlo. E puíden chorar ao ver os ombros dela, que lle tremelicaban.

Polo de agora, xa lle teño preparada unha cama no sofá. E quedamos que mañá imos comer as chulas.